

ΕΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΔΟΥ, μία εὐφρόδουνος ἐντύπωσις εἰς τὴν ἀνάμνησιν μιᾶς ὥραίας ἐποχῆς, ἀληθῆς εὐτυχεστέρων χρόνων ἐνθύμησις, ἣν μοι χορηγεῖ μετὰ τὰς ὀλιγίστας σελίδας του— ἐν **Λευκὸν βιβλίον**. Ἐβόημενον ἐντὸς παλαιοῦ κιβωτίου, ἀναμῆ μετ' ἀντικειμένων ὑπενθυμιζόντων μίαν σθεσεῖσαν παρθενικὴν ὑπαρξιν, ἐπὶ ἔτη κατέκειτο, ἐντελῶς λησμονηθέν, — κοιμητήριον παλαιῶν αἰσθημάτων. Τὸ πεπαλαιωμένον καὶ κάπου κάπου ἀποχρωματισμένον βελουδοῦν του, ὑπεδείκνυε κάποιαν εὐδαιμονίαν, ὅπως οἱ ὄχροὶ λίθοι τῶν ἐρειπίων, ἀναμνησκουσι μίαν ἐποχὴν — δόξης, καὶ ἀναδιδῶσιν ὅλην τὴν μάγον ἐκείνην λαμπρότητα, ἥτις τόσον ελαφρῶς μεταφέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον καὶ κάλλος, ζῶντα αὐτὰ λείψανα τῆς αἰωνίας ὠραϊότητος καὶ τέχνης, εὐγλωττότερα ὄλων τῶν στίχων τῶν ποιητῶν καὶ μελωδικότερα ὄλων τῶν μουσικῶν συνθέσεων τοῦ κόσμου. Καὶ ἔπειτα

ἀπὸ τόσα ἔτη, σήμερον, ἐν ἡμέραις ἄλγους καὶ δυστυχίας, εἰς μίαν τυχαίαν ἀνασκάλευσιν, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀπὸ τα βᾶθρα ἀνελευσθέν τὰ σκοτεινὰ τοῦ κιβωτίου, τὸ λευκὸν τοῦτο βιβλίον. Φυλλομετρῶ τὰς σελίδας του καὶ εἰς τοὺς συλλογισμοὺς μου παρερχεται κόσμος ὀλόκληρος ἀναμνήσεων, καὶ ἐκ τοῦ ληθαργου τῆς ἀνατινάσσεται ἡ γλυκύτερα ὄρασις τῆς ζωῆς...

Ὡ! Πόσον ἀληθῆς ἐν τῇ μεγαλολίᾳ του εἶναι ὁ στίχος τοῦ Δάντου. «Δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς σπαρακτικότερα δυστυχία, ἢ τὸ ἀναμνησκέσθαι ἐν τῇ δυσπραγίᾳ στιγμᾶς παρελθούσης εὐτυχίας».

Τὸ λευκὸν βιβλίον εἶναι **ἐν Λεύκωμα!**

Ἦτον ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, καθ' ἣν δὲν εἶχον ἀκόμην ἐξευτελισθῆ τὰ αἰσθηματα, συνεπῶς οὔτε τὰ Λευκώματα. Ἦτο περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡ ἐποχῆ τῆς ἀγνῆς φιλίας, τῶν ἀφελῶν ποιητικῶν ἐμπνεύσεων, τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἀναισθητῶς ἀντεκατέστησεν ἡ πεζότης τῆς συμφορῆς ἐποχῆς. Ἦτον ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ποίησις, ἦτο ποίησις, ποίησις τῶν γνωρίμων προσώπων, τοῦ πνεύματος, τῶν ἀληθῶν ἐρωτῶν. Πανταχοῦ ἐδέσποσε τὸ αἶσθημα ὁροσερῶν καὶ εἰλικρινῆς. Τί ὄνειρευτον παρελθόν, τί κόσμος ἄλλος, τί ὠκεανὸς θελήτων, θάλασσα ἀκύμαντος ζωῆς... Ὑπὸ τὴν ἀγνότητα αὐτὴν τῆς ἀποσφαιρας, ὅπου πᾶσα λέξις, πᾶσα ἐκδήλωσις χάριν αὐτῆς τῆς ἀφελείας καὶ τῆς πρωτοτυπίας τῆς, δὲν ἐνεῖχε τίποτε τὸ ἐπιτηδευμένον, τίποτε τὸ ὑποκριτικόν, ὁ βίος παρήρχετο γεμάτος ἀπὸ συμπάθειαν καὶ στοργῆν, περιβαλλόμενος ἀπὸ χρυσᾶς ἀκτίνας φωτός καὶ ἀποκομίζων τὰς ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις, αἵτινες κρίνουσιν ὀριστικῶς τὴν

ζωὴν καὶ τὸ μέλλον... Ἀνέπνεε τις τὸ ἄρωμα τοῦ κάλ-
λους καὶ ὑπνίκουεν ὑπερηφάνως εἰς τὰ θελήματά του, ὁ δὲ
σιωπηλὸς θαυμασμὸς ἀνύψου τὴν ψυχὴν εἰς προσευχὴν λευκὴν
καὶ πάναγον, ὡς ὄνειρον παρθένου. Καὶ δι' αὐτὸ σήμερον,
ὄτε εἶδα τὸ παλαιὸν Λεύκωμα, μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐβλεπα ἕνα
νεκρὸν, ἄρτι ἐκταφέντα, μίαν ὀλόκληρον ἐποχὴν, διὰ τὴν
ὁποῖαν ἔκτοτε ἔγραψον ἐλεγεία οἱ ποιηταὶ τῆς, ἀπογοη-
τεύομενοι καὶ ἦν ἡμεῖς οἱ νεώτεροι μὲν μόλις ἐπροφθάσαμεν,
ἀλλὰ μετὰ τινὰ χρόνον μετὰ κόπου θ' ἀναμνησκόμεθα...

✱

... Καὶ ἦνοιξα τὸ Λεύκωμα, ὡς θὰ ἦνοιγα κάλπην νεκρικῆς
κρύπτῃς. Καὶ εἶδα ἐμπρὸς μου γραφὰς γνωστὰς, εἶδα ποιήσεις καὶ
μόνον ποιήσεις, ἀγαπητῶν ποιητῶν, ἱκανὰς νὰ χαρακτηρῶσιν τὸ
πνεῦμα τῆς τότε ἐποχῆς. Ὁ Βλάχος, ὁ Ζαλοκώστας, ὁ Λασκαρά-
τος, ὁ Τ. Ἡλιόπουλος, ὁ Πολέμης, καταγράφουν τοὺς στοχασμοὺς
των, καὶ ἐν τέλει, κλειῶν χαριέστατα τὴν ἐν τῷ Λευκώματι ποιητικὴν
πλειάδα, χαράττει στίχους καὶ ὁ Ἄννινος, ὅστις ἀμελῶν νὰ γράψῃ
εἰς τὸ Λεύκωμα, καὶ ἀποκλήθει διὰ τοῦτο οἰκειῶς ὑπὸ τῆς δεσποί-
νης ψεύστῃς, εὐφυνῶς ἀπολογεῖται. Εἶναι τὰ ἔργα ταῦτα, ἄτινα
κατωτέρω μετὰ χαρᾶς παραθέτω εἰς τὰς σελίδας τῆς «**Ποικίλης
Στοᾶς**», ἀνευ ἰδίων ἀξιώσεων βεβαίως, στιγμιαῖα ἔργα, χάριν ἐνὸς
Λευκώματος, ἢ μᾶλλον μᾶς εὐμορφῆς κυρίας γραφέντα, ἀλλὰ ποῖαν
ἔχουν ἀξίαν σήμερον, ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ γράψαντες, ἴσως τὰ ἐλπ-
σμόνησαν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ λησμονήσουν τὴν ὠραίαν καὶ συμ-
παθεστάτην δέσποιαν, ἥτις τόσους λόγιους ἐνεπνευσεν.

... Τὰ πάντα συνδέονται καὶ συνακολουθοῦνται. Τὰ ἐτη δὴρ-
ρόουν μὲ τὰ μεμακρυσμένα των ὄνειρα καὶ αἱ ἀναμνήσεις γίνον-
ται γλυκύτεραι, ὅσῳ παλαιούνται!! Εἰς αὐτὰ ἀναζητῶ ὀλόκληρον τὸ
παρελθόν καὶ αἱ φωτεινὰ νερφέλαι τῶν πρώτων παλμῶν χαρίζουσιν εἰς
τὸν ἄνθρωπον τὰς ἀναμνήσεις, ἃς ἀπνῶς πολλακίς συντρίβει καὶ
φθείρει ἢ πτέρυξ τοῦ καιροῦ!...

Ἄλλ' οἷα τῆς τύχης μεταστροφῆ! Ὁ οἶκος ἐκεῖνος, ἐν τῷ ὁποίῳ
οἱ διαπρεπέστεροι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης λόγοι καὶ ποιμαὶ καὶ καλ-
λιτέχνω συνκεντροῦντο, διερχόμενοι ἐν τῇ φιλοξένῳ οικογενειακῇ
ἑστία ὥρας θελκτικῆς πνευματικῆς πανδαισίας, σήμερον, σχεδόν,
δὲν ὑπάρχει πλέον... Ἐκεῖ, ὅπου ἀντήχουν γέλωτες χαρᾶς, ὁ χρόνος
ἐδκόρπισεν ἐρείπια στυνγὰ καὶ μόλις ἀφῆκε τὰ πτερά τῆς ἀναμνή-
σεως νὰ ψαύσῃ τὴν ἰστορίαν τῶν ὠραίων ἡμερῶν τῆς πρώτης
ἐκείνης εὐδαιμονίας... Ἡ νεαρά τότε οικοδέσποινα, ἦν ἐναμιλλῶς
ἐστόλιζε γλυκὺ κάλλος μορφῆς καὶ ἀπειρος ἀγαθότης ψυχῆς, βαρυ-
τάτην ὑπέστη κατόπιν τὴν καταδρομὴν τῆς ἀχαριστοῦς τῆς ζωῆς
ἠρωικῇ ἀλθῶς ἀντοχῇ ἐρόφηθη πρὸς τὰς ἀχαριστοῦς τῆς ζωῆς
μεταστροφᾶς, πρὸς τοὺς φοβεροὺς κλυδωνισμοὺς τοῦ βίου. Μεχθῆρά
Μοῖρα, φθονήσασα τὴν ἀνέφελον ἐκείνην ποιητικὴν εὐτυχίαν, ἐξαπέ-
στειλε δεινὰς συμφορὰς κατ' αὐτῆς καὶ διέθεσε τὴν καρδίαν τῆς ἀπό-
νω εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας... Ὁ σύζυγος,
γνωστὸς λόγιος, γίνεται ἀφαντος, ζῶν ἦδη ἀστόργως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ,
καὶ δὲν εἶχεν ἐτι συνέλθει ἢ ἀτυχῆς δέσποινα ἐκ τοῦ τραύματος, ὅτε
ὁ θάνατος τὴν ἐκεραύνωσεν, ἀρπάσας ἀπὸ τὰς τρεμοῦσας ἀγκάλας
τῆς, μὲ τοὺς πέπλους ἀκόμην τοῦ ἡμεναίου, τὸν λατρευτὸν τῆς
ἀγγελῶν, τῆς ἀπέλπιστος ζωῆς τῆς τὸ εἶδωλον, ὑπερόχον θυγατέρα καὶ
καλλιτέχνιδα, ἦν ἐνθυμεῖται ὅλος ὁ κόσμος, ὅστις νύτῃσι νὰ τὴν
ἀκούσῃ παίζουσαν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου μὲ ὅλην τὴν ἀπαρά-
μιλλον δύναμίν τῃς, μὲ τὴν εὐρύτητα ἐκείνην τῆς διεργμηνεύσεως,
ὅστε νὰ νομίζῃ τις πῶς οἱ τόνοι παίρνουν τὸσσην ζωὴν ὑπὸ τὰς
μαγικὰς αὐτῆς χεῖρας, καὶ καθίστανται ἀθάνατοι καὶ ἐνῶ ὄθινον
ἀπερχόμενοι, μετὰ τὴν ἀπίχνησίν των μένον ἀκόμην σφριγῶντες ἐν

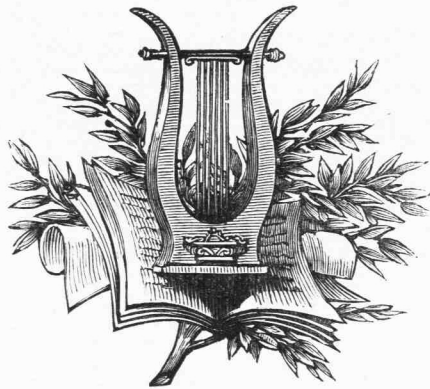
τῆ ἀτμοσφαίρα, βυθιζόμενοι εἰς τὴν ψυχὴν μας. . . Ἄ! Πόσον ζωρὰ ἀναπολῶ τὴν πανεύμορφον ἐκείνην ὕπαρξιν, ἧς τὸ σύνολον ἀπετέλει μίαν αἰθερίαν ἐναλλαγὴν χρωμάτων, ἀληθῆ σπατάλιν μύρων, μίαν πλημμύραν πετάλων τῶν ὀροσερωτέρων ἀνθέων, καὶ πόσον σύντομον ὑπολογίζω τὸν παρελθόντα χρόνον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἡ μαγεία τῶν ἡχῶν, τὴν ὁποίαν τόσον γλυκὰ ἀπέδιδον οἱ ἄβροϊ δάκτυλοί της, μάλισ ἐθώπευον τὰ ἐλεφάντινα πλῆκτρα τοῦ κλειδοκυμβάλου, ἐθύθιζε τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄλλον κόσμον ἰδανικότητος! . . .

Καὶ ὑπὸ τὸ βαρὺ, τὸ ἄλκτον πένθος, ἀπομακρυνθεῖσα τοῦ κόσμου, καὶ μίαν καὶ μόνην γνωρίζουσα ὁδόν, τὴν πρὸς τὸν τάφον τῆς ἐξόχου κόρης της, ζῆ λησμονημένη, διασώζουσα μόνον ἀκόμιν τὰ δῶρα δι' ὧν τὴν ἐπροίκισαν αἱ χάριτες, καὶ ἅτινα ὁ πικρὸς χρόνος παρέρχεται σεβόμενος ἐπ' αὐτῆς. . . . Καὶ εἶναι αὐτὴ, αὐτὴ, εἰς ἣν ἀνίκει τὸ **Λεύκωμα**. Μία σελὶς τῆς εὐτυχοῦς ζωῆς της, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ κοσμεῖται ἀπὸ τόσα ῥόδα ποιήσεως καὶ ἧς τὸ τέλος φεῖ! κλείεται ἀπὸ μίαν ἐγκατάλειψιν καὶ ἀπὸ ἓνα τάφον!

Καὶ δι' αὐτὸ, ἠσθάνθην ἐν τῇ ψυχῇ διττὴν ἀθυμίαν, ὅπταν ἀντίκρουσα τὸ Λεύκωμα. Ἐκλαύσα μίαν ἐποχὴν παρελθούσης ποιητικῆς δράσεως, ἐκλαύσα καὶ τὴν τύχην μιᾶς εὐγενοῦς γυναικός, ἥτις εἰς τὰς ἀστραπὰς τοῦ κάλλους καὶ τῆς καλωσύνης, αἵτινες τὴν εὐνοοῦσι καὶ σήμερον, ἐνέπνευσε ποιητὰς, ὧν οἱ στίχοι ἐκθαπτόμενοι τῆς λήθης, ῥίπτουσι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς ὀδύνης, τὸ μελιχρὸν φῶς των, ὡς φῶς ἄλλου κόσμου ἐπάνω εἰς τὰ συντρίμματα τῆς εὐτυχίας. . . .

(Μάιος, 1899)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΣΕΝΗΣ

Εἰς τὸ Λεύκωμα τῆς Κυρίας ***

Ὅτε, εἰς χρόνους παλαιούς, — πρὸ δέκα εἴκοσιν ἐτῶν —
εἶγον ἀκόμῃ Ἕλληνας οἱ στίχοι ἀναγνώστας,
ὅσους ἐκάστη σήμερον ἐφημερίς πέντε λεπτῶν,
κ' ἐπροτιμᾶτο τοῦ Ζολᾶ ὁ Σουῆτος καὶ ὁ Ζαλοκώστας:

✱

Ὅτε, ἀντὶ νὰ ψάλλωσι: «Voyer ceci, voyer cela!»
ἔψαλλον αἱ νεάνιδες: «Ὁ ἥλιος βασιλεύει. . .»
κ' ἐλάλουν ὀλιγώτερα καὶ δὲν ἐγνώριζον πολλὰ,
καὶ ἡ αἰδῶς ἦν ἀρετὴ, οὐδ' ἦτο ἡ σεμνότης χλεύη!

✱